

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **T. V. Ch.**, zast. JUDr. Petrem Hoškem, advokátem, se sídlem Vysoká 92, Rakovník, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 9. 2017, č. j. OAM-141/LE-LE05-LE05-PS-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2017, č. j. 17 A 128/2017 - 41,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2017, č. j. 17 A 128/2017 - 41, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Rekapitulace předcházejícího řízení

[1] Usnesením ze dne 2. 10. 2017, č. j. 17 A 128/2017 - 16, krajský soud asistentkou soudce ustanovil žalobci zástupce JUDr. Petra Hoška, advokáta, se sídlem Vysoká 92, Rakovník. V odůvodnění usnesení soud uvedl, že žalobce nemá finanční příjmy, neboť se nachází v zařízení pro zajištění cizinců a nemá ani majetek. Ustanovení zástupce je zapotřebí k ochraně práv žalobce, neboť sám nebyl schopen specifikovat žalobní body a navrhnout důkazy. Krajský soud odmítl ustanovit žalobcem navrženého zástupce Mgr. Jindřicha Lechovského, advokáta, se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, přičemž poukázal na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141, a konstatoval, že s ohledem na aktuální místo pobytu žalobce a místo konání soudního řízení ustanovil v zájmu hospodárnosti řízení žalobci JUDr. Petra Hoška, který dle webu České advokátní komory přijímá zastupování *ex officio* a vykonává generální praxi.

[2] Usnesením ze dne 23. 10. 2017, č. j. 17 A 128/2017 - 41, krajský soud samosoudkyní k námitkám žalobce potvrdil usnesení ze dne 2. 10. 2017, č. j. 17 A 128/2017 - 16. V odůvodnění usnesení soud uvedl, že JUDr. Petra Hoška ustanovil zástupcem žalobce s ohledem na aktuální místo pobytu žalobce a místo konání soudního řízení, přičemž ustanovený zástupce již zastoupení převzal, doplnil žalobu a není důvod se domnívat, že žalobci neposkytne kvalitní právní pomoc.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Proti naposledy uvedenému usnesení krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. V ní konstatoval, že v žalobním řízení nebyly důvody, aby mu nebyl ustanoven zástupcem advokát Mgr. Jindřich Lechovský. Ten totiž pravidelně dojíždí do Zařízení pro zajištění cizinců Balková, přičemž cestovní náklady nikdy neúčtuje, s věcí stěžovatele je obeznámen a v minulosti již s ním vícekrát jednal. Stěžovatel konstatoval, že si k Mgr. Lechovskému vybudoval důvěru a jeho ustanovení nepřináší žádné zvýšené náklady. Stěžovatel sice striktně vzato neformuloval petit kasační stížnosti, avšak z jejího obsahu je zřejmé, že navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ta směřuje výhradně proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu, a proto nechává hodnocení na úvaze Nejvyššího správního soudu. Nadto žalovaný toliko konstatoval, že k posuzované problematice již existuje ustálená judikatura.

III. Posouzení kasační stížnosti

[1] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že ji stěžovatel podal z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[5] Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. „[k]*asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.*“ Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní předpis, popřípadě je sice aplikován správný právní předpis, ale tento je nesprávně vyložen.

[6] Kasační stížnost je důvodná.

[7] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu již v rozsudku ze dne 21. 9. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141, konstatoval, že „[...] *vyhovět návrhu na ustanovení konkrétního zástupce bude namístě především tehdy, bude-li takový návrh opřen o rozumné a věcné důvody a současně nebude v rozporu s jinými hledisky, které je nezbytné při rozhodnutí o konkrétní osobě zástupce vzít v úvahu. Pokud totiž účastník řízení navrhne konkrétní osobu, která by jej měla zastupovat, obvykle tak činí z důvodů, které pokládá za rozumné a věcně oprávněné.*

Typicky účastník řízení navrhuje určitou konkrétní osobu tehdy, má-li k ní z určitých důvodů vybudován vztah důvěry, z něhož vyvozuje, že právě ona bude řádně hájit jeho zájmy. Tato důvěra přitom představuje jeden ze základních atributů vztahu mezi advokátem a jeho klientem [...]. *Vztah důvěry často vznikne tehdy, zabývala-li se navrhovaná osoba jako zástupce věcí účastníka řízení již dříve (např. v jiném řízení před orgány veřejné moci), zastupovala-li jej v jiné jeho věci, je-li z jiných důvodů obeznámena více než jiné osoby s jeho věcí či s jejími významnými aspekty nebo má-li určité specifické vlastnosti, schopnosti či dovednosti, které jsou předpokladem pro to, že by mohla ve věci účastníka řízení, s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem, vystupovat účinněji než jiné osoby. Takovými specifickými schopnostmi, vlastnostmi či dovednostmi může být dle rozšířeného senátu například specializace navrhovaného zástupce na určitá právní odvětví či schopnost komunikovat s účastníkem řízení v jeho mateřštině nebo jiném jazyce, kterým se dorozumí.*"

[8] Rozšířený senát však v uvedeném rozsudku vymezil i určité limity výše citovaných závěrů, neboť uvedl, že „[p]*rávo účastníků řízení na ustanovení konkrétního zástupce totiž nemůže mít podobu práva absolutního. Za rozumné a věcně oprávněné důvody tak zpravidla nebude možno považovat návrh na ustanovení konkrétního zástupce jen proto, že takový zástupce je všeobecně znám (například díky tomu, že často vystupuje v médiích, nebo že se jako advokát těší vynikající pověsti). Další meze práva na ustanovení konkrétního zástupce pak zcela jistě musí existovat pro případ možného zneužití předmětného práva (opakované změny návrhu na konkrétního zástupce, zneužití práva na ustanovení konkrétního zástupce jako obstrukčního prostředku pro řízení před soudem apod.).*" Rozšířený senát tak shrnul, že v situacích, kdy „[...] *navrhne účastník řízení ustanovit svým zástupcem konkrétní osobu a zjistí-li soud, že tento návrh je opřen o rozumné a věcně oprávněné důvody, pak je namístě zpravidla takovému návrhu vyhovět. Důvodem pro nevyhovění návrhu na ustanovení konkrétního zástupce mohou být především okolnosti, které svojí povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů, které účastník uvedl ve svém návrhu.*"

[9] V této souvislosti je třeba také připomenout, že Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 10. 2016, č. j. 3 As 171/2016 - 21, uvedl, že „[i] *za situace, kdy se žádost o ustanovení konkrétního advokáta opírá o rozumné a věcně oprávněné důvody, mohou být důvodem pro nevyhovění takovému návrhu okolnosti, které svojí povahou či významem převažují nad respektováním těchto rozumných a věcně oprávněných důvodů. V nyní posuzované věci, v souvislosti s pouhým konstatováním existence důvěry k Mgr. Lechovskému, pramenící z jeho známosti a dobré pověsti mezi cizinci a jeho specializaci (jíž se ostatně zabývá rovněž i krajským soudem ustanovený advokát), může krajským soudem zmiňovaná snaha o rovnoměrné zatížení advokátů ustanovovaných ex offo v cizineckých věcech dle názoru zdejšího soudu skutečně převážit nad stěžovatelem uváděnými důvody jeho návrhu. Nejvyšší správní soud sdílí názor krajského soudu, že pokud by byl pouze jediný advokát ustanovován na návrh každého cizince, a to pouze s poukazem na jeho známost a dobrou pověst mezi cizinci a jeho specializaci, vedl by takový postup k neakceptovatelné monopolizaci právních služeb poskytovaných ex offo v oblasti cizinecké agendy.*"

[10] S ohledem na výše citované závěry Nejvyšší správní soud nepřisvědčil důvodům, pro které krajský soud nevyhověl návrhu stěžovatele na ustanovení konkrétního zástupce JUDr. Jindřicha Lechovského. Ze spisové dokumentace vyplývá, že stěžovatel krajskému soudu nenavrhl, aby mu jako zástupce ustanovil JUDr. Lechovského jen proto, že jde o známého advokáta, avšak proto, že je seznámen s jeho případem a je schopen poskytnout

mu s ohledem na své profesní zaměření účinnou ochranu. Uvedené tvrzení svědčí o důvěře stěžovatele vyplývající z jeho osobní znalosti JUDr. Lechovského. Stěžovatel podepřel návrh na ustanovení konkrétního zástupce relevantní skutečností ve smyslu výše citovaného rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141. V takovém případě bylo na krajském soudu, aby návrhu stěžovatele vyhověl, nebo konstatoval okolnosti, které povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů stěžovatele. Krajský soud takovou okolnost shledal ve vzdálenosti svého sídla, zařízení, ve kterém je v současnosti zajištěn stěžovatel, a sídla navrženého zástupce. Uvedený důvod však podle Nejvyššího správního soudu nemůže převážit nad oprávněným důvodem stěžovatele. Předně, zařízení pro zajištění cizinců je v České republice jen několik a jsou rozmístěny nerovnoměrně; ze zastupování cizinců zajištěných v těchto zařízeních by tak v důsledku právního názoru krajského soudu byla vyloučena značná část advokátů, bez ohledu na dřívější spolupráci a vybudovaný vztah důvěry. Nadto, dojezdová vzdálenost navrženého zástupce, JUDr. Lechovského, ke krajskému soudu (cca 92 km) či do Zařízení pro zajišťování cizinců (cca 95 km) není tak velká, aby převážila nad stěžovatelovým oprávněným zájmem. Nad rámec uvedených závěrů však Nejvyšší správní soud neshledal jako relevantní tvrzení, že si JUDr. Lechovský neúčtuje cestovní náhrady. Jak totiž konstatoval již Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 7. 2017, č. j. 5 As 135/2017 - 25, „[...] *Mgr. Jindřich Lechovský si zpravidla ve věcech, v nichž je ustanoven zástupcem, neúčtuje náhradu cestovních výdajů ani náhradu za ztrátu času. Jedná se přirozeně pouze o jeho dobrou vůli, která nic nemění na skutečnosti, že mu nárok na náhradu těchto výdajů vzniká a v případě jejich oprávněného vyúčtování by mu je byl soud povinen přiznat.*“

[11] Nejvyšší správní soud neshledal jako relevantní ani tvrzení krajského soudu, která učinil až v usnesení ze dne 23. 10. 2017, č. j. 17 A 128/2017 - 41, že ustanovený advokát JUDr. Petr Hošek již v řízení učinil úkony právního zastoupení. Skutečnost, že tak JUDr. Hošek učinil poté, co byl ustanoven zástupcem stěžovatele, nemůže zpětně odůvodnit jeho ustanovení.

IV. Závěr

[12] Na základě výše uvedeného Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s větou před středníkem § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2017, č. j. 17 A 128/2017 - 41. Krajský soud v Plzni bude v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). V novém rozhodnutí ve věci Krajský soud v Plzni rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2017

JUDr. Jiří Palla

pokračování

předseda senátu